

Szombati felvétel 3.

Hangfájl: szombat3.wav; időtartam: 1:19:50

Adatközlők: Istók Ágnes (Kákova, 1950.), Istók György (Klészse, 1950 előtt született).

Megjegyzések:

A bizonytalan, illetve nehezen kivehető (elharapott, dűnnyögött) szavak zárójelek között, kérdőjel után állnak.

3. gyűjtő: *Ilyen mutatónévmási dolgokkal kapcsolatban szeretnék kérdezni. Van-e olyan, hogy mindkettőt mondják, hogy például nyílt egy iskola, és én mondom a páromnak, hogy elviszem a gyereket ebbe az iskolába, és mondhatom-e úgy is, hogy elviszem a gyereket ez iskolába?*

GYB: Ebbe a ziskolába.

3. gyűjtő: *Csak az ebbe az iskolába jó? És emez? Emez iskolába?*

GYB: Nem. Emez ember mehet, de az emez iskola az...

ÁN: Nem használják.

3. gyűjtő: *És hogyha például több gyerekem van, és csak az egyiket akarom elvinni, akkor azt mondhatom, hogy emez gyereket elviszem az iskolába?*

GYB: Lehet mondani, igen, csak... Hát ha a férj is tudja, hogy az emez melyik, akkor...

3. gyűjtő: *Emezt elviszem, a másik meg itthon marad.*

GYB: Igen, így értve.

3. gyűjtő: *És azt, hogy ezen, azt nem használják, azt hogy ezen iskola, ezen...?*

GYB: Nem, nem, nem nem. Nem, nincs.

ÉKK: *És azt lehet mondani, hogy e gyermek, e templom...? Vagy nincs ilyen?*

GYB: Nincs... E... gyermek azt mondta, hogy abba templomba...

ÁN: Abba templomba jár.

GYB: Ebbe ha rámutat, abba, ott inkább, melyikről beszélnek.

4. gyűjtő: *De olyan viszont van, hogy emezt a gyereket, nem? Vagy amazt a gyereket?*

GYB: Emezt e gyereket, igen, nem szeretem, mert rossz.

4. gyűjtő: *Csak amazt?*

ÁN: Csak ezt.

GYB: Igen.

3. gyűjtő: *Akkor jó mind a kettő, hogy emez gyereket vagy emezt a gyereket?*

GYB: Emezt a gyereket. Emez gyereket, akkor ott van közel, hogy... S hogyha mondom emezt, akkor valakivel, akivel beszélek, az tudja, hogy melyikre célok.

3. gyűjtő: *De akkor jó, mind a kettő jó?*

GYB: Hát igen, csak vannak ilyen kis különbségek.

3. gyűjtő: *Legyen egy olyan szituáció, hogy mondjuk a pincében tartjuk a krumplikat.*

GYB: Pityoka a krumpli...

3. gyűjtő: *És akkor az ember azt mondja a feleségének, hogy hozzanak fel krumplit, de leszakadnak a kosár fülei. Felmennek, és akkor ezt hogy fogalmazzák meg, hogy leszakadt a kosaraknak a fülük, vagy leszakadt a füle?*

ÁN: Nem, letört a füje.

GYB: Igen onnat, letört a füje. Füleje leszakadt.

ÁN: De leszakadt jobb amugy. Mert letörött akkor az ott...

3. gyűjtő: *Az mindegy, csak hogy hát úgy lejöttek...*

ÁN: Vagy leterik egy ág a fáról, akkor nem mondja azt, hogy leszakadt az ág a fáról, aszongya leterett az ág a fáról így hogy akkor (? sornak). Leszakadt a file, mer a...

3. gyűjtő: *Akkor az a jó, hogy leszakadt vagy a letörött?*

ÁN: Letörött mikor fenn ül fáról leterik fennen... S mikor így egy kosárnak file leszakad, akkor aszongyák leszakadt.

3. gyűjtő: *Akkor kezdjük azzal, hogy a kosaraknak leszakadtak a fülei.*

GYB: A füleje.

ÁN: Akkor több kosarak.

3. gyűjtő: *Igen, mondjuk kettő kosár van... Ha úgy mondom ugye, hogy a kosaraknak leszakadtak a fülük, az jó?*

ÉKK: *Leszakadtak a füleik. Vagy leszakadt a fülük.*

GYB: A fülük.

ÉKK: *Ugye azt mondják, hogy a filik?*

GYB: Fülnek, igen, igen. Filik, fijik. Na akkó maj figyelünk.

ÁN: (? Leszomoztam) a füledet.

3. gyűjtő: *Tehát akkor a kosaraknak leszakadt a filik.*

GYB: Igen, igen.

3. gyűjtő: *De az is jó volt akkor, hogy a kosaraknak leszakadt a füle?*

GYB: Igen az is, a füje.

3. gyűjtő: *És hogyha azt mondjuk, hogy leszakadt a kosaraknak fülük?*

ÁN: Leszakadt a fülük.

GYB: Fülük. Igen.

3. gyűjtő: *Csak máképp mondtam a szórendet. Akkor így is jó-e, hogy leszakadt a kosaraknak a fülük?*

GYB: Igen.

3. gyűjtő: *És leszakadt a kosaraknak a füle?*

ÁN: A füle leszakadt a kosárnak.

3. gyűjtő: *Lehet mindenhogy mondani...*

ÁN: Igen.

GYB: Igen, igen.

3. gyűjtő: *Olyan van-e, hogy leszakadt a kosár fülük?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem, nincs.

GYB: Az csak aki nem tud beszélni jól. Jön a németből ha jön, akkor...

3. gyűjtő: Láttunk ilyet leírva...

GYB: Azért mondom, hogy az egyeztetés ez... Azok, akik románul gondolkoznak...

3. gyűjtő: Akkor ez a román miatt van biztos.

GYB: Az miatt van, igen. Román sorrendbe a szavak...

3. gyűjtő: A sorrend szerintem lehet ide-oda, csak ez az egyeztetés nem.

GYB: Igen.

ÉKK: Akkor én is rákérdezek, tehát ahelyett, hogy azt mondanák, hogy a gyerekeknek az anyja, lehet azt is mondani, hogy a gyerekeknek az anyjuk?

GYB: Anyjik.

ÁN: Az anyjik.

ÉKK: De hogyha testvérekről beszélünk, lehet mondani, hogy a gyermekeknek az anyjuk?

GYB: Igen.

ÁN: Igen.

ÉKK: Nem csak azt, hogy a gyermekeknek az anyja?

GYB: Igen.

ÉKK: Az jó nevelő nélkül, hogy a gyermekeknek anyjik?

GYB: Hát igen, jó.

ÉKK: Tehát nem kell azt mondani, hogy a gyermekeknek az anyjik, hanem gyermekeknek anyjik?

GYB: Gyermekeknek anyjik, így mondta...

3. gyűjtő: És azt lehet mondani, hogy gyermekeknek anyja?

GYB: A gyermekek anyja? A gyermekeknek anyja?

3. gyűjtő: Tehát azt lehet mondani, hogy a gyermekeknek anyjai?

GYB: Gyermekek anyja.

3. gyűjtő: És a gyermekeknek az anyja?

GYB: Anyjik.

3. gyűjtő: Igen, de a gyermekeknek az anyja, az se jó?

GYB: Nem.

ÉKK: Anyja jó, de gyermekek anyjik nem jó... Csak az jó, hogy gyermekeknek anyjik.

3. gyűjtő: És a gyermekeknek anyja sem jó.

GYB: A gyermekek anyja csak.

3. gyűjtő: A gyermekek anyja, olyan van, de gyermekeknek anyja, olyan nincs.

ÁN: A gyermeknek anyja.

ÉKK: Nincs olyan?

GYB: Nincs.

3. gyűjtő: És az se volt jó, hogy a gyermekeknek az anyja?

GYB: Igen, a gyermekeknek az...

3. gyűjtő: Mondjuk az autóban megjelent a gyermekeknek az anyja.

GYB: Az anyja azt mondta, hogy megjelent, igen.

3. gyűjtő: Még egyszer, mi volt...?

GYB: Gyermekek anyja. Gyermekeknek anyja.

3. gyűjtő: Jó, és még egy utolsó, hogy mondjuki vannak a szülők, és van a fiuk, Péter. És megkéri a szüleit, hogy keressék meg az ingét, és a szülők azt mondják, hogy nem találjuk Péternek az ingét. És akkor ezt lehet-e úgy mondani, hogy Péternek emezt az ingét?

GYB: Hát akkor nem jó. Akkor mondjuk, hogy (? pofon) akkor jön valahogy, de... Ugy használhatták, akik...

3. gyűjtő: *És úgy, hogy nem találjuk ezt a Péternek az ingét?*

GYB: Péternek az ingét nem kapjuk.

3. gyűjtő: *És ezt a Péter ingét?*

GYB: Hogyha mondom ezt, akkor itt van, ezt, rámutatok, nem? Az inget nem kapjuk. Hogyha nem kapjuk, hogyha ott van előttem, akkor nem mondhatom, hogy ezt az inget.

3. gyűjtő: *Igen, de én azért mondtam, mert ugye a fejünkben benne van, hogy melyik ingről van szó...*

GYB: Igen, de én mondom másnak. A másnak a fejébe nincs az az ing, amelyiket én tudom...

3. gyűjtő: *Hát de hogy a szülő meg a gyerek, mindenki tudja, hogy...*

GYB: Hát a szülő tudja, de a szülő mondja másnak, a másik társának, hogy te, a Péternek ezt az ingét nem láttad valahol? Nem kapom ezt az inget. Ezt és akkor máris jelölje ezt, valahogy úgy, hogy...

3. gyűjtő: *Igen, így gondoltam én is...*

GYB: Igen.

3. gyűjtő: *Én csak próbálgatom, hogy milyen sorrendekben lehet mondani...*

GYB: Megjelezi, hogy melyik az az ing. Azt a tarka vagy...

3. gyűjtő: *Tehát ezt a Péter ingét, azt nem lehet mondani akkor?*

GYB: Péternek ezt az ingét nem kapom.

3. gyűjtő: *És olyat lehet kérdezni, hogy ki inge ez?*

GYB: Kié ez az ing?

3. gyűjtő: *De kérdezhetném-e úgy, hogy kié-e ez, vagy ki számítógépe ez?*

ÁN: Kié ez a...? Ez a számítógép.

GYB: Kié.

3. gyűjtő: *Csak kié? És baj ha úgy kérdezem, hogy kinek a, kinek a számítógépe?*

ÁN: Úgy nem, kié ez a...

GYB: Kié ez a számítógép.

ÉKK: *De azt csak lehet mondani, hogy ki fia, vagy azt se mondják?*

GYB: Azt igen.

ÁN: Azt igen.

GYB: Kinek a fia, e...

ÁN: Kinek a fia...

3. gyűjtő: *És úgy, hogy ki fia?*

ÁN: Nem szokják... Ha kéri, úgy ketten... (? úgy mondanád) ki fia az, akkor úgy. De úgy, hogy mikor mondod kinek... ki fia vagy, vagy kinek a fia vagy?

3. gyűjtő: *Akkor ez a ki fia ez csak olyan egymás között?*

ÁN: Úgy mikor a harmadikról érdeklődik...

3. gyűjtő: *Hanem ezt lehet-e mondani, hogy ez a számítógép a kié?*

GYB: Igen.

ÁN: Igen, igen, hogy ez a számítógép kié.

GYB: Kié ez a számítógép.

3. gyűjtő: *De az nem jó, hogy ez a számítógép a kié?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem.

GYB: Nem, úgy fordítva van.

ÁN: Nálunk úgy használják...

GYB: Kié ez.

ÁN: Hamarébb mondják kié.

4. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy ez a számítógép a Boglárkáé, azt tudom, de azt nem tudom, hogy az a számítógép a kié.*

ÁN: Kié az a számítógép.

GYB: Igen a, azt mondják, kié az a számítógép.

4. gyűjtő: *De így ebbe a mondatba azt lehet, hogy ezt tudom hogy kié, de azt nem tudom, hogy a kié.*

GYB: Azt nem tudom kié.

4. gyűjtő: *De azt mondom, hogy nem tudom kié, vagy nem tudom a kié?*

GYB: Nem tudom kié.

5. gyűjtő: *Én a birtokossal kapcsolatban szeretnék kérdezni, hogy ezekben a szövegekben, amiket olvastunk, volt ilyen, hogy voltam „egy kis karambolban”. Ezt mondanák?*

GYB: Ez nincs jól kimondva. Nincs. Vótam vele vagy vótam benne. Karambolba.

4. gyűjtő: *És az mit jelent, azt, hogy karamboloztam?*

5. gyűjtő: *Igen, hát vannak olyan nyelvek, ahol nem azt mondják, hogy van valamim, hanem vagyok valamiben, az a birtokos eset.*

[Kiosztják az újabb kiosztmányokat.]

5. gyűjtő: *Szóval először a jelöletlen és a jelölt tárgyakról szeretnék kérdezni. Az a feltételezés, hogy az ősmagyar szórend SOV volt, és a tárgy jelöletlen volt. Ha megnézzük az ómagyar adatokat, azt látjuk, hogy a véges mondatokban mindig jelölt a tárgy, de az igenevekben nem. Azt tudom, hogy van a csángóban is itt-ott. De gyűjtöttek ilyet, hogy „a Jóisten nem keresik” vagy „két tojás fogunk a kezünkbe”. Ezt lehet mondani? Vagy csak úgy lehet mondani, hogy „a Jóistent nem keresik”?*

GYB: Nem értem, hogy hol, milyen kontextusba mondták ezt.

5. gyűjtő: *Mondjuk egy fiatal pár minden vasárnap jár templomba, és szeretnének vallásosak lenni, és akkor keresik a Jóistent. És akkor lehet-e azt mondani, hogy „a Jóisten keresik”, vagy csak azt, hogy „a Jóistent keresik”?*

GYB: Hát az Istent azt...

ÉKK: *Nem tudom, hogy hallatszik-e jól a különbség. Ugye azt találtad leírva, hogy „a JóisTEN keresik”, és nem „a JóisTENT keresik”.*

ÁN: Az Istent.

GYB: Jóistent.

ÁN: Jóistent.

GYB: Mér, hogyha van rossz isten is...

ÉKK: *A JóisTENT?*

GYB: IsTENT, igen.

ÁN: Istent keresik.

5. gyűjtő: *És akkor azt lehet mondani, hogy „két tojás fogunk a kezünkbe”?*

GYB: Tartunk.

ÁN: Tartunk.

5. gyűjtő: *Vagy csak úgy, hogy két toJÁST?*

GYB: Két tojást tartunk...

ÁN: Tartunk a kezünkbe.

GYB: S a jó lelket is keresi, keresi az Isten.

ÉKK: *Az csak valami hiba volt akkor a lejegyzésbe, hogy a jó lélek keresi...*

GYB: Nem, a jó lelket keresi az Isten.

ÉKK: *De hogy jó lélek keresne...*

GYB: Nem, jó lelket keresnek.

ÁN: Jó lelket.

GYB: Várja, keresi.

5. gyűjtő: *És akkor a...*

GYB: Két tojást tartok a kezembe. Nem mondjuk, hogy fogjuk. Tartok...

5. gyűjtő: *És a „két tojás tartok a kezembe”?*

GYB: Nem mondjuk, két tojást tartunk a kezünkbe.

ÁN: Mert fogjuk csak így. S azt így tartod.

4. gyűjtő: *A fog az, amikor így?*

ÁN: Igen, az a fog. Fogjuk ÍGY. S így, mikor tartjuk.

GYB: Így (? nem oda).

ÁN: Fog.

GYB: Kiesik. Kiestek.

5. gyűjtő: *És aztán mondanának ilyet, hogy „EZ nem éppen pergelték ki”?*

GYB: Nem éppen pergelték MEG. Így van. (? maj lassúbb).

5. gyűjtő: *És hogy szól az eleje? Még egyszer.*

GYB: Hogy nem éppen?

ÉKK: Ezt.

5. gyűjtő: *Hát hogy ezt.*

ÁN: Ezt nem pergelik.

GYB: Ezt.

ÁN: Ezt, ezt.

GYB: Ezt nem pergelték meg.

4. gyűjtő: *Mi az a megperkelni?*

GYB: Hát (? dinnyezte) a hogy hívják?

ÉKK: *Dinsztelni.*

5. gyűjtő: *És aztán ilyet lehetne-e mondani, hogy „eszünk vala csak pityóka”?*

GYB: Ha mondjuk, hogy ezelőtt, akkor pityókát eszünk vala.

ÉKK: De ha azt találtad leírva, hogy „eszünk vala pityóka, bab, túró...”?

GYB: Hát igen, de akkor felsorolja.

ÉKK: De akkor nem kívánczik rá, hogy eszünk vala csak pityóKÁT, baBOT...?

GYB: Nem mondta, ki tudja milyen... Babot sem? Hát akkor megmondja, hogy eszünk babot, csak pityóka, bab s ilyen...

5. gyűjtő: És azt lehet-e mondani, hogy még imádkozom egy kicsi.

GYB: Igen.

ÁN: Igen, azt igen.

5. gyűjtő: És azt is lehet mondani, hogy még imádkozom egy kicsit?

GYB: Még maradt egy kicsi rész.

ÁN: Még van egy kicsit. Az imádságból, tehát...

GYB: Tehát mondok egy este elmondott ezt, ezt, ezt, ezt, és akkor még van egy kis rész belőle, s akkor aszongya, állj meg egy kicsit még...

ÁN: Még imádkozom egyet...

GYB: Még imádkozom egy kicsit, s megyek veled, hogy indulok akkor.

ÉKK: De hát most se hallatszott az a... de az lehet, hogy csak oda van gondolva, hogy imádkozom egy kicsit...

GYB: Kicsit, igen.

5. gyűjtő: Én hallottam a t-ét.

ÉKK: De valamikor nem hallik.

GYB: Kicsit, s indulok.

5. gyűjtő: És aztán a székelyes példák között volt ilyen, hogy „nem nézek én soha oda ki mecsánnak, főzik azt a hús”. Lehet ilyet mondani, hogy főzik azt a hús?

GYB: Igen.

5. gyűjtő: *Vagy főzik azt a leves?*

ÁN: Főzik azt a húst.

GYB: Főzik azt a húst... Hát igen, lehet mondani, hogy főzik. Hogy leves lesz belőle vagy...

ÁN: Pörkölt, vagy...

5. gyűjtő: *És ha ezt megfőzik azt a pörkölt?*

GYB: Nem, pörköltet nem főznek. Azt sűtik.

ÉKK: *És tésztát? A tészta? Főzik azt a tésztát?*

GYB: Hát nem is használjuk a tészta szót úgy, mint... Tésztát annak mondjuk, amelyiket meggyűrtuk, s abból sűtnek...

ÉKK: *Főzik azt a galuska. Ilyet nem lehet?*

GYB: Há mondják, főzik azt a galuskát az asszonyok... Ilyen lekicsinyítő módon... Hát főzzétek azt a galuskát, mer éhes vagyok.

5. gyűjtő: *De a legérdekesebb az lenne, hogy főzik azt a hús...*

GYB: Nem, húst. Húst főznek.

ÁN: Hust.

5. gyűjtő: *És mikor mennek az emberek a mezőre, akkor lehet azt mondani, hogy mennek kukorica kapálni?*

GYB: Mennek a mezőre.

ÁN: Há pulykapálni.

GYB: Puly kapálni. Nem is kapálni, hanem... mondd azt az... kápálni.

ÁN: Kápálni.

GYB: Nem tudjuk azt ā-t, e mint a franciában az a... e-vel írni, há ezt kellene, hogyha ugyanezt csángó beszédet jól le tudják írni, azt mind...

ÁN: Kápálni.

GYB: Azt kápálni. Azt nem lehet á-val se írni, e-vel sem... Mer az olyan hangzás. Pulyt igen, kápálni.

ÉKK: Puly?

ÁN: Puly.

GYB: Kukorica.

6. gyűjtő: *Nekünk a csángókkal, mer erdélyi feleségünk van, mindig problémánk van, hogy a férj az nem tudja megkülönböztetni az á-t meg az ó-t, és engem elküldött hallásvizsgálatra... Én ha valamiben nem vagyok biztos, akkor nem azt mondja, hogy alma, hanem aaalma.*

GYB: Nem, összetévesztik az o-t az a-val. S akkor hogy ne tévesszék esze, mindig o-t írnak az a helyett.

[Rövid vita és történetek felidézése a gyűjtők között a leírt és a kiejtett beszéd kapcsán.]

GYB: Hát igen, mert nem volt hosszú ó, c-vel írták a k-át is...

ÉKK: *Hát igen, sokféle próbálkozás volt a régi magyarban.*

GYB: Tovább.

5. gyűjtő: *Mondanák-e azt, hogy megyek kapálni puly?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem

GYB: Nem is mondják megyek, menek.

ÁN: Pulykápálni.

5. gyűjtő: *De kapálni puly az nem?*

GYB: Nem, nem, nem.

ÁN: Nem.

GYB: Kápálni pulyt.

BFÁ: *Volt a pusoly...*

ÁN: Pusoly igen, pusoly.

BFÁ: *Poporuz.*

ÁN: Poporuz.

GYB: Már (? lisztnek van).

4. gyűjtő: *Debrecen környékén tengeri.*

GYB: Más helyt teregyén...

ÁN: (? Nem a buza?)

GYB: Nem mondják, csak puly.

5. gyűjtő: *És az asszonyok régen szőttek szőnyeget meg ágyterítőket, ugye?*

GYB: Igen.

ÁN: Igen.

5. gyűjtő: *Télen főleg, nem, vagy nyáron?*

GYB: Télen.

ÁN: Télen, télen. Télen.

5. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy az asszony télen szőnyegsző?*

GYB: Nem, télen szövi a szőnyeget. Télen szövi a lepedőt.

ÁN: Lepedő.

GYB: (? Ingvállokat), mert azt az ing...

ÁN: Inget es, igen, csubákat, ingujjat. Ingváll, s itt elé csubákat.

5. gyűjtő: *És amikor ilyen vászonból készült ruhákat hordtak, az kenderből volt?*

ÁN: Vót ő... iselön, mindennapi avvót kenderből szöve, s az gyapotbol az ing vót.

GYB: Vót kender, vót kenderből vászon is...

ÁN: S gyapotból az...

GYB: (? Gyapotból) olyan jó vót, hogy a szórt nem... Vagy át vagy ilyen... De használták azt is.

BFÁ: *S lenvászon nem volt?*

GYB: Len?

ÁN: Nem, nem szokták vessenek lenvet. Nem természetek ott nálunk. Pedig (? amugy)...

GYB: De vásároltak... muncsitóból, hogy hívják?

ÁN: Nem, in.

GYB: In nem, de hogy mondták?

ÁN: A muncsitór vászony, igen, az olyan mocskos vót, olyan... Mocskos szénye vót annak a vászonynak...

GYB: Kicsit sárgább szénye vót...

ÁN: Igen, igen, igen, igen.

5. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy „az asszonyok a kender fonják”?*

ÁN: Fonják a kendert. Fonják a kendert.

GYB: Kendert fonnak vagy...

ÁN: Kendert. Fonják a kendert, fonják a csepüt, fonják a gyapjut.

6. gyűjtő: *És az, hogy kendert fonnak?*

GYB: Igen.

ÁN: A kendert kifo... egy kicsit kiforditva így kendert fonnak...

6. gyűjtő: *Nem annyira...*

ÁN: Nem, így fonják a kendert. Mert aszongya kendert fonnak, nekünk nem hangoz jól s nem, nem használták, én nem halltam.

6. gyűjtő: *És inget varr?*

ÁN: Varrják a zinget. Igen.

GYB: Ezt is (? micsánni), ha kérdesz valakit, miccsánsz, fon, varrja a zingét.

ÁN: Varrja a zinget.

GYB: Miccsán a hugod, nénéd vagy...

ÁN: Varrja a zinget.

GYB: Varrja a zingét.

5. gyűjtő: *És úgy sem lenne jó, hogy az én nővérem egész évben inget varr?*

ÁN: Ez ilyenek... Varr... varrta az inget. Nálunk nincsen nővér szó. Néném. Néném, igen.

5. gyűjtő: *Akkor nénéem egész évben inget varr?*

ÁN: Varrta egész esztendőbe a inget. Varrja a zinget. Varrja zinget. Mindig ha, varrja.

6. gyűjtő: *Azt mondják, hogy borsót vetünk?*

ÁN: Vessük, vessük a borsót, igen.

GYB: De ha megkérdik, hogy micsináltak, akkor igen, aszongya...

ÁN: Bor... vessük a borsót

GYB: Vessük a borsót, igen.

6. gyűjtő: *És akkor lehet esetleg, hogy borsót...?*

ÁN: Nem hoz... nem teszik azt a izét, a borsot. Mer vetik a borsot. Hamarébb mondd, hogy micsinálok, s aztán mi... mivel a, mivel fogla...

6. gyűjtő: *Ha azt akarom mondani, hogy ha vetsz borsót márciusba, akkor hamarabb tudsz majd borsólevest főzni...*

ÁN: Ha elvetted a borsót hamar, akkor hamar főzsz levest belőle. Ha szereted, mert ha nem szereted, akkor...

6. gyűjtő: *Nem szereti?*

ÁN: Én szeretem, ő nem szereti. A fiam es mikor hazajön, akkor aszongya, minbdent főzön, csak borsót nem. S én mindig azt csinálom, azt főzök, mit nekiek köll...

6. gyűjtő: *Akkor mit kell főzni?*

ÁN: Juvacsos füstös csontot. Miko éjes. Borcsos se lehetett.

GYB: Salátát.

ÁN: Igen, borcsos se lehetett.

BFÁ: *Salátaleves?*

ÁN: Igen, savanyu. Lósordit tudják, lósordi nem.

GYB: Sáskaféle van...

ÁN: Lósordi. Lósordi. S terje.

ÉKK: *Az micsoda?*

ÁN: Hát az (? vala a markinél)... S ilyen hosszú levele van így, s egy kicsi savanyu levél, picit picit úgy...

6. gyűjtő: *Savanyú?*

ÁN: Igen.

6. gyűjtő: *Nem sós?*

ÁN: Nem, nem, nem sós.

GYB: Valami sóskaféle. Hasonlít azakhoz, igen. Valami sóskafélékhez hasonlít.

6. gyűjtő: *És hogy kell belőle levest főzni? A levele?*

ÁN: A levelét, igen, esszeapríssák ott. Hagymát megpergelik, reateszik, azt a levelet, akkor egy kicsit esszeragad az olajjal, s aztá feltőtik barcsival, s azt még egy kicsit, ne legyen olyan savanyu, még tesznek vizet es bele, mert nálunk nagyon savanyu a borcsos, barcs, s aztá tesznek, mikor megfött az a levél benne, akkor (? esszopolnak) még egy tojást, kettőt, ki hogy szereti, hogy... S azt ugye mikor hogy levette tűzről, akkor azt hogy nem majd csinálódják gombóc tetejére tesznek valami lyóustyánt...

GYB: Lestyánt...

ÁN: Lestyánt, petrezselyemlevelet, hogy legyen jó. S azután aztán én megeszek egy csomó csirket. De az a második.

GYB: Fél óra múlva lehet újból enni. Hogyha (? belefér a)...

7. gyűjtő: *A csángók rengeteg kaját tudnak főzni hús nélkül is...*

GYB: Tavasszal ezek... Már ilyen... tavaszi... csirke, levest...

ÁN: Tavaszi... Csirt... Selyátát...

GYB: Ilyen levest... Hozzá Szengyörgysaláta...

ÁN: Van az a papsalyáta nevű... Szengyörselyáta. Mi aszongyuk. Picike...

GYB: Szengyörsalyáta... Oan kis levélkék...

ÁN: És fénlík egy kicsit az, olyan fényeske...

GYB: Sárga lesz a virágja.

ÁN: Sár... sárga virág. De míg ki nem virágzik, aggyig...

GYB: Keserü.

ÁN: Mert aztá keserü. Lósordit, de tavasszal elé... s mindig, mindenki várja, hogy tisztítsuk, olyan leveseket főzzünk, borcsosakat. S aztá borcsot öntünk belé, míg jól esik...

ÉKK: *Na most a borcs az egy savanyú lé, ugye?*

ÁN: Igen.

ÉKK: *De az miből van?*

ÁN: Van anyag, mert azt mindig tartásák el, zeggyik...

GYB: (? Mész egy kicsit ha régről) teszed...

ÉKK: *Tehát olyan, mintha kovász volna?*

ÁN: Nem, a...

GYB: Korpa, igen. Valami korpa. Buzakorpa...

ÁN: Kórpö, essze... S egy kicsi, kás, ugy mondják, pu...

GYB: Kukorica...

ÁN: Kukoricából, de nagyecskába van daráld, abból picit, hogy legyen kicsit édeskedve ulyan savas, mikor feltették, abba tesznek még egy meggyágot, mikor kilevel akkor megteszik

levelesen, mert jobban még, én még szoktam tenni egy-egy szőlő, icát úgy, s mikor azt esszevigyitem azt egyiket s a más régivel, hogy ne maj le... tappadjon essze, s mikor főni akar fel a víz, akkor veszem (? csibántam) s essze...

GYB: És még valamit, mondjad el...

ÁN: S akkor, igen akkor kibirod magadat egy kicsit lecsillapodni, ha haragos vagy a férjedre, akkor megfogod a haját, s megrázod, jó meg legyen...

GYB: Hogy savanyodjék meg...

ÁN: Hamarébb megsavanyodik, úgy szokták. S azt, de mind... De nem az egész kéz után savanyodik meg, nem savanyodik meg olyan hamar... Nekem mindig egy óra alatt meg, mások naponta várják...

GYB: Másoknak megárik.

ÁN: De ez jó.

GYB: Jó, egészséges, tüdős...

ÁN: Jó, jó...

ÉKK: *Akkor mindig el kell belőle tenni, és a következő levesbe beletenni?*

GYB: Nem, a borcsot azt a, azt a levet leszűrjük...

ÁN: Nem, nem, azt e levet, abból a léből szűr le, s teszen annyit, hogy az egész minden, s abból... S mikor lefogyott az a lé, akkor még újból öntik, hogy legyen friss, mindig.

BFÁ: *Az a korpacibele.*

GYB: A igen, igen.

ÁN: Nem, nálunk nem halltam még, hogy használják, nálunk barcs. Igen, cible, igen, mint izé, mint...

GYB: A cible szót egyébre használják nálunk.

ÁN: Nálunk cibret akkor (? használják), mikor aszú szilvából főzik levesset, az a cible nálunk. Mikor kisgyerekek vótunk, akkor minden héten (? termett), ulyant, aszalt édesanyám szilvát, őszvel akkor azt tett, s minden héten eccer csinát, főzött cibret, s azt nagyon szerettük. Ugyanugy édes kedvű, savanyucska, ulyan nagyon... S gyerekek... Én mindig szerettem a levit, a szilvaját odaadtam a nagyobbaknak, megegyék.

5. gyűjtő: Szóval rátérve a főnévi igenevekre... A csángóban találtam ilyet, hogy „kérik, hogy csak magyarul tanulni az iskolába”. Lehet ilyet mondani?

GYB: Nem.

5. gyűjtő: Hogy mondanák?

GYB: Kérik, hogy magyarul tanulhassanak, tanuljanak... Tanuljanak, igen.

5. gyűjtő: És olyat lehet mondani, hogy „elment a mezőre, hogy vigyázkodni”?

ÁN: Elment a mezőre, hogy megvigyázkodjék.

GYB: Elment a mezőre vigyázkodni, igen, vigyázkodni.

ÁN: Megvigyázkodjék vaj vigyázkodni...

GYB: Vigyázkodni. Megvigyázkodja magát, aszongya.

BFÁ: Na és olyat, hogy „hazament, hogy aludni”? Hazament aludni vagy hazament hogy aludni?

GYB: Hazament aludni.

5. gyűjtő: És olyat lehet-e mondani, hogy „azért jöttem, elbújjak”?

ÁN: Azért jöttem, hogy elbújjak.

GYB: Igen.

ÁN: Igen így, azért jöttem, hogy elbújjak.

5. gyűjtő: És azért nélkül? Lehet mondani „jöttem, elbújjak”?

ÁN: Jöttem elbújjak...

GYB: Elbújni.

ÁN: Elbújni. De nem erőst használják nálunk.

GYB: Ha elbújok, akkor ettől es el kell bújjak... Vagy a barátoktól is, nem?

5. gyűjtő: Jöttem egyek, olyan van?

GYB: Nincs. Egyem meg. Jöttem egyem meg, ez van. Jöttem hezzátok, hogy egyem meg. Jöttem enni hezzátok.

5. gyűjtő: *De ez, hogy „mér vagy most itt?” „Jöttem egyem”, ilyen van?*

ÁN: Idejöttem, hogy egyem. Hogy egyem.

6. gyűjtő: *Lehet-e ilyet mondani például, hogy „maga szeretné-e magyarba énekelni?” Vagy maga szeretné-e elmenni?*

GYB: Maga szeretné-e, hogy elmenjen-e, menjen magyarba? Énekelni.

ÁN: Igen.

6. gyűjtő: *Mondanak ilyet, hogy „Jánosnak el kell menni”?*

GYB: El kell menjen.

6. gyűjtő: *Olyat nem mondanak egyáltalán, hogy „az embernek el kell menni a mezőre”?*

ÁN: Az ember el kell menjen a mezőre.

GYB: Igen. Mondják. Az ember el kell menjen azért a... igen.

6. gyűjtő: *És azt tudják-e mondani, hogy „nekem alkalmas...”?*

GYB: Hát az alkalmas szót nem tudjuk használni.

6. gyűjtő: *Tehát mondjuk „nekem januárban jó meglátogatni önöket”...*

GYB: Én el bírok menni, januárba. Ez. Vagy el bírok, ugyanígy, látogatóba...

BFÁ: *Ez olyan, mint a „convenabil”, hogy nekem jó.*

GYB: Igen igen, de mondom, hogy nem tudjuk ezt a szavat... Biztos azután jelent meg majd, hogy...

BFÁ: *Hogy nekem megfelel?*

GYB: Nem, nem, azt nem.

ÁN: Nem azt mondják.

6. gyűjtő: *És hogy nekem fontos?*

GYB: Nem, fontos.

ÁN: Fontos.

5. gyűjtő: *Az is jó, hogy János el kell menjen Bákóba...?*

GYB: Igen.

5. gyűjtő: *...meg az is jó, hogy Jánosnak el kell menjen Bákóba?*

GYB: Nem, úgy szokták mondani, hogy János el kell menjen Bákóba, (? ilyen romános).

5. gyűjtő: *...meg az is jó, hogy Jánosnak el kell menjen Bákóba?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem, azt nem használják.

5. gyűjtő: *Vagy Jánosnak kell menni...*

ÁN: Nem használják...

GYB: János el kell menjen.

ÁN: Csak el kell menjen.

ÉKK: *És az se jó, hogy Jánosnak el lehet menni?*

ÁN: Nem, János el bír menni...

GYB: János lehet menjen...

ÁN: El bír menni...

ÉKK: *Vagy szabad menjen?*

ÁN: Szabad, nem szokják szabaddal. Szabad ezt, szabad azt...

GYB: Azt mondja, töllem szabad, hogy elmenjen.

ÁN: Ugy mondja, hogy szabad, hogy elmenjen töllem, ilyentől, de úgy, hogy...

7. gyűjtő: *Vagy lehet elmenni?*

GYB: Igen, vagy...

ÁN: Töllem el lehet, el lehet menni...

GYB: El lehet menjen, szabad, hogy elmenjen...

5. gyűjtő: *És olyan is van, hogy el bír menjen?*

ÁN: El bír menni...

5. gyűjtő: *És el akar menjen, olyan viszont van?*

ÁN: El akar menni.

GYB: El akar menni.

ÁN: Igen.

6. gyűjtő: *Azt tudják-e mondani, hogy „el akarok mennem”? Vagy csak „el akarok menni”?*

ÁN: Nem...

GYB: El akarok menni.

ÁN: El akarok menni.

6. gyűjtő: *És azt, hogy „el akarok mennie”?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem.

GYB: De hát, az ki tudja, hogy mondjam, hogy milyen faluból vót az aki mondja...

ÁN: Hát igen, híres még a...

GYB: Ott olyan kicsi areálisan ugy... Minden falu majdnem külön-külön másképpen mondja...

ÁN: Hát mint nálunk. Én Kákováru... S Nagypatak oda tartozik...

GYB: Nagypatak mindent sz-szel mond...

ÁN: S mind sző, s nálunk sö. Igen. Mint náluk, hogy es van...

GYB: Bogdánfalva sz-szel beszél, (? Bölcseszku) sz-szel beszél, a klézseiek...

ÉKK: *Szipnek, vagy szüpnék, vagy...*

GYB: Szipnek, igen igen...

ÁN: Patakon szipnek. S nálunk sipnek. Igen.

GYB: Nekünk szerencsénk van, nekik nem.

ÁN: Nálunk van sok, náluk van szok.

ÉKK: *Azt nem is tudják mondani, hogy s?*

ÁN: Ö... Vagyon ulyan, mint mondják só, mondják Kákován es só, Patakon es mondják só. De mikor mondják nálunk Kákován sok, náluk van szok. S mind ott van, nincsen...

ÉKK: *Egy falu.*

GYB: Nincs is elválasztva nagyon...

ÁN: Nincs is elválasztva, mindig menen, de azok vannak ott a Patak (?már de a mik utunk kapu felibe).

GYB: (? Kaggyószíniek) azok, diószíniek ahol (? láttam hol)...

ÁN: Még...

GYB: Azok megint más kiejtés...

ÁN: Bölcseszku akkor mindig...

GYB: Kalagariak még más... Aztá az északiak már azokat nem is értjük meg.

ÁN: Nálunk mondják vészár, s Patakon aszongyák vészár. De mind azra hajt, hogy onokatesvér. De nálunk mongya vészár, s náluk mondják vészár. A lánygyermeknek nálunk mondják lánykölyök, Nagypatakon mondják lánygyermek, Bölcseszku, Vótferdinánba, aszongyák lyiéze. S náluk azon...

GYB: Klézsén cinka.

ÁN: Klézsén aszongyák cinka. S az mindegyik a más mellett van. S mind az a... Mindet lánygyermeknek használják. Nálunk fiucskának azt mondják fűkölök, náluk aszongyák... Mondjad te!

GYB: Fiú, há...

ÁN: Fiú, s Patakon mondják fű, mincsak fűkölök, s Bölcseszakuba aszongyák viérje. S nálunk az a viérje azt jelenti, annak a tesvér. De ulyon különbség van, hogy...

5. gyűjtő: *Mikor mondjuk mennek a templomba... Mise előtt mit mondanak a papnak, hogy jöttem gyónni vagy jöttem gyónnom?*

GYB: Gyónni.

ÁN: Gyónni.

5. gyűjtő: *És azt lehet-e mondani, hogy jöttem kenderfonni?*

ÁN: Nem, jöttem guzsolyasba. Miccsánsz ott? Fonom a kendert. Fonom a kendert, nem kenderfonok.

ÉKK: *Tehát nem lehetne mondani, hogy menek kenderfonni?*

ÁN: Nem. Mondják, hogy csak fonom a kendert.

GYB: Ha menek, akkor menek guzsalyasba.

ÉKK: *És azt se, hogy fogtam kenderfonni?*

ÁN: Nem. Fonom a kendert.

GYB: Nekifogtam kendert fonni, úgy lehet használni.

ÁN: Nem, nálunk nem szokták, nálunk nem szokták.

GYB: Nem, de hogyha mondja valaki, mit csánsz, aszongya nekifogtam, hogy fonjam a kendert. Kenderfonni fogtam.

ÁN: Há, nem erősen, aszongya hogy fonom a kendert, mindig az. Mikor nagybótt vot, akkor nagyon fonták, mert mikor nem vót, a bótt köz... a bótt előtt, akkor még béugrottak a fiak, s mózsikátak, s akkor nagyon táncoltak, s akkor aztá eldugták a zorsót, melyik teli vót, az előtti estétől, a lányok, s akkor mikor hazamentek, megmutatták a teli orsót, né ni, mit fontak, nem mondta, hogy elszakadtak a bocskorai, addig táncót... Nem monták táncol, aszonta rugtunk egyget.

7. gyűjtő: *Csak egyget?*

ÁN: Egyget rugtam. De az az egy lehetett egész este. Mert éjfélig tartott. Tizenkét, igen, tizenkét óráig éjjel. Addig tartott a guzsalyas. De mink kisebbek neztük otnat, bé vótunk oda dugva egy kócecskába, hogy ne maj akasztaljuk a nagyobbakat, mikor táncolnak. S aztán még elszunyadtunk. Nagybóttén nagyon szeretttük, met akkor főztek pulyt. Kukoricát, szemet,

ulyan... S akkor a zegész mikor vót, mert rendre mentek, ugyhogy te, eltették most este van nálunk, akkor odagyültek az egész, akkor a gazdaasszon főzött kukoricát, kitették egy nagy, eggy ilyen nagy asztalo tálba, s fakelánba, s ették ott a főtt kukoricát, s akkor még nezték, aszongya, te, még van (? avval jó), aszongya konyhába, kukorica füőve, aszongya, hogy még ennőnk, hát aztán mikor ott elfeledtkeztek, s aztá kevesebbet fontak, s mikor hazamentek, akkor ugy nezték, hogy édesanyja, édesapja aludjék, hogy ne majd kapjon hírt, hogy hazaért, s mit, mennyit font, mert akkor ellopott egy más teli orsót, s elémuttatta. Régbe, fel vótak füzve guzsalyba, hogy itt volt né az orsó, hogy (? vá, ugy minden), s aszongya, serény lyányom két orsót font az este. De azt nem tudta, hogy nem font vót még felet es. Ilyen vót.

7. gyűjtő: *Mostmár nincsenek ilyenek?*

ÁN: Nincsen, nem fon...

GYB: Nincsenek, elsősorba nincs...

ÁN: Nem fonok, még a gyapjút sem fonják, még azt is (? eldob) azt is... Nem varrnak, nem fonnak, nem szőnek most...

7. gyűjtő: *Már táncolni se táncolnak?*

ÁN: Á, azt igen!

GYB: A diszkóba...

ÁN: Diszkóba...

7. gyűjtő: *De akkor hova mennek, ha nem a guzsalyasba?*

GYB: Diszkóba...

ÁN: Most nem mondják, hogy mennek. Hát csak abba kaptál hírt, ha (? régvél) hazajöttek, há hol vótál te a zéjjel, a zeste? há vótam... de há mikor jöttél? há mindjá mind elaludtak hol voltam, de régvélre ért haza táncból. Diszkóból, mert most mindig diszkóba...

6. gyűjtő: *Éjszaka mennek?*

ÁN: Igen.

7. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy mennek hogy táncolni, vagy csak mennek táncolni?*

ÁN: Mennek táncolni. Mennek táncolni.

6. gyűjtő: *És azt hogy mondanák, hogy minden este mennek táncolni, vagy minden este táncolni mennek?*

ÁN: Lehet használják minden este táncolni mennek...

GYB: Meg is (? van hol egybe)...

ÁN: Igen, meg es... Ki hogy jobban érzi magát, hogy most hogy nem a... (? olyan igen folytassák) ezt e... inkább olául be... románul beszélnek, aztá...

GYB: Nem, de megf... megfordíthatják...

ÁN: Megfordissák. Nem. Mert mincsak oda mennek akkor, hogy mondják... S azt, azt csinálják, mint...

7. gyűjtő: *És minden este diszkóba mennek, vagy minden este mennek a diszkóba?*

ÁN: Minden este mennek a diszkóba. Még azt es használják, hogy diszkóba mennek, de inkább minden este mennek a diszkóba.

7. gyűjtő: *Akkor igenevekről kérdeznék majd... Volt ilyen példa, hogy „keresztanya felülve a hátikhoz, s azután vitték el a nyirászat.” Ezt mondanák?*

GYB: Igen.

ÁN: Felült a hátikhoz...

GYB: (? Vagyis) ő ült a szekéren, amikor vitték, elől ült az ifju pár, aztán utána a keresztanyjok ment, keresztapával, felülve a szekérre, s elől meg ült a hátikon a...

7. gyűjtő: *És ha azt mondjuk, hogy keresztanya felülve, s azután elindultak, ez így jól hangzik?*

ÁN: Felült...

GYB: Ha csak őt várták, akkor...

ÁN: Felült, felült, ha csak...

GYB: Felülve indult.

ÁN: Fel vót ülvé. S ha, hogy felült a keresztanya, akkor indultak. Felüt.

GYB: Azt akarja mondani, azt a mozzanatot akarja mondani, hogy felül a keresztanya a...

ÁN: A felülve, az fel vót ülvé.

GYB: Akkor már lehetett...

ÁN: Induljon.

GYB: Zöld fényt adni.

7. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy „az asszony a széken ülve, s megjön az ember”?*

ÁN: Az asszony le vót ülve a székre, s aztá jött a zember.

GYB: Jött haza, hazajött az ember. Az ember jött, honnan jött, hol vót az asszony, a széket (? má otthon vót)? Hazajött az ember.

7. gyűjtő: *És azt lehet-e mondani, hogy „az ember kapálva, s az asszony főz”?*

ÁN: Nem.

GYB: Nem, kapálva nem...

ÁN: A kapálva a zember, akkor azt az embert kapálta...

GYB: Nem, nem...

ÁN: Kapálva, aszonta az embert... kapál... A zember kapált, s a zasszon főzött.

GYB: Nem, de vót egy...

ÁN: Mi vót?

GYB: Vót egy olyan izé, az... Nemtom, hogy az embert ismerik, nem, miről (? szölongott) a izéról?

ÁN: Nem, de jó, hogy mondta, az ember kapál... De a zember kapált, s a zasszon főzött.

GYB: Nem, de nem azt... Hanem az embert nem tudom mennyire ismerik, és...

BFÁ: *És „az ember aluva, és az asszony főzött”?*

ÁN: Nem, az ember aludt, s az asszon főzött. S aztán mikor úgy készen vót, akkor felkötötte enni. S ha még nem vót kítelve az alma, aztá az asszon... a zasszon ment ki (? zajtón).

ÉKK: *És „az ember lefeküdvé, és az asszony főzött”?*

ÁN: Az em... aszongya odamentem, megkaptam az asszony főzött, aszongya, s az ember le vót feküve.

7. gyűjtő: *És azt lehetne mondani, hogy „az asszony a széken ülvén, és megjön az ember”?*

ÁN: Az asszony a...

GYB: Ez ki van emelve valamilyen kontextusból.

ÁN: Nem, de úgy mondja, az asszon leülve a székre. Nem mondja szék...

7. gyűjtő: *Nem, de már este van, az asszon odahaza ül, és várja a férjét.*

GYB: Az asszony leülvén. Az asszony leülve.

ÁN: Az asszon leülve.

GYB: Megjőve az ember. Megjött az ember.

ÁN: Leülve a székbe, hol... s jött az ember. Hazajött az ember.

GYB: Megjött, hazajött...

ÁN: Inkább hazajött, nem mondták megjött. Nem mondták megjött, mert akkor, mikor beteg vót, aszongya megjött.

GYB: Ha beteg vótál nálunk, aszongya megjöttél, mikor megjavultál. Megjöttél.

ÁN: Megjött.

GYB: Vagy az vót, hogy itt volt nálunk egy gyermek, kislány, Magyarországról volt egy csoport, és édesanyám mind kérdezte... a kislánynak nagy baja vót. Édesanyám mind kérdezi, „megjött a cinka, megjött a cinka”? Az, aki velük vót: „há nem vót elmenve, Bori néni” aszongya, „nem vót elmenve sehova”. „Nem”, aszongya „megjavult-e”?

ÁN: Igen, mert nálunk megjött, az, hogy meggyógyút.

GYB: Meggyógyútt.

ÉKK: *Megjött, nem megjütt?*

GYB: Megjött.

ÁN: Megjött. Megjött a cinka.

GYB: Meggyógyúlt.

ÁN: Megjött a, meggyógyult.

7. gyűjtő: *És mondjuk reggel tejet forralnak, és az anyja a gyerekekre bizza, hogy nézzék, hogy ki ne fusson. De csak kifut a tej, és akkor mondhatja-e az anyjuk, hogy „tik nem lévén a tűzhely mellett kifutott a tej”?*

GYB: Nem vigyáztatok arra...

ÉKK: *Lévén, ilyen van a csángóban, hogy lévén?*

GYB: Nem, nem...

ÁN: Nincs.

GYB: Nem használunk. De lehet most, kétszáz éve, mikor írtak... kimásolja...

7. gyűjtő: *Azután van ez az anyám sütte kenyér típus...*

ÁN: Sitte kenyért.

7. gyűjtő: *Van ez a kifejezés?*

ÁN: Anyám süttött...

GYB: Egyél, mert ezt anyám sütte!

ÁN: Sitte.

ÉKK: *De olyat lehet mondani, hogy hoztam egy kis anyám sütte kenyeret?*

ÁN: Hoztam egy... kicsi kenyeret, mit anyám sitte.

GYB: Süttött.

ÉKK: *Tehát olyan nincs, hogy ez anyám sütte kenyér?*

ÁN: Ezt anyám sitte, lehet...

GYB: Lehet, hogy a pusztinaiak mondják, lehet igen...

ÁN: De nálunk nem használják így. Mert minden faluban különbség van.

7. gyűjtő: *Ilyeneket találtam, hogy a „testvérem meg van halval”, lehet ilyet mondani?*

GYB: Nincs, az régen, valamikor a régi... Meg van halva.

ÁN: Halva.

7. **gyűjtő:** *És olyat, hogy „a testvérem el van menve a mezőre”?*

GYB: El van menve, ez a...

ÁN: El van menve.

8. **gyűjtő:** *De hallani, hogy mondanak ilyet a környékükön, hogy l-et is mondanak?*

GYB: Nem, nem, nem, nem. Ez valami régi hangzás ez.

7. **gyűjtő:** *Még két dologra szeretnék rákérdezni, az egyik a való. Lehet-e ilyet mondani, hogy a „ház előtt való fa” sok diót terem?*

GYB: Ház előtt... ti!

ÁN: Ház előtti fa.

GYB: ...ti fán sok dió van.

7. **gyűjtő:** *Lévővel sem, ház előtt lévő fa?*

ÁN: Nem, ház előtti fa.

GYB: Lehet, mondjuk az énekekbe úgy van, úgy régi énekekbe úgy mondják... Ott találunk...

7. **gyűjtő:** *De azt, hogy a faluból való?*

GYB: Azt igen. De való nem...

ÉKK: *És a kertben való fa?*

GYB: Igen. Kertben... levő fa. Kertben levő fa. Mer akkor a kertben való fa azt úgy értjük, hogy csak ott a kertben van... Csak a kertbe nő, ez olyan... olyan fa, mely a kertbe nő.

ÉKK: *De az nem jó, hogy a kertbe levő fa?*

GYB: Nem használjuk a levőt.

6. **gyűjtő:** *De olyan van, hogy a szomszédtól való puly?*

GYB: Igen... (? Édessek) azok... Az van, a szomszédtól van.

7. **gyűjtő:** *És olyan van, hogy enni való alma?*

GYB: Igen. Enni van.

ÁN: Enni való.

7. gyűjtő: *És az ennivaló, azt így magában használják? Hogy van ennivaló, ez jó?*

GYB: Igen, igen, igen...

ÁN: Igen, igen, van enni, van...

7. gyűjtő: *És akkor vannak szőlők, és van olyan, amit arra használnak, hogy megeszik, és van olyan, ami nem olyan jó minőségű, és akkor azt...*

GYB: Igen.

7. gyűjtő: *És azt lehet mondani, hogy ez az enni való szőlő?*

GYB: Igen, és a másik a bornak van.

7. gyűjtő: *És akkor az utolsó dolog, amire szeretnék rákérdezni... Szóval lehet-e azt mondani, hogy „az éhséget szenvedést szeretnénk elkerülni”? Vagy a „háborút átélést”?*

ÁN: Azt a háborút szeretnénk elkerülni.

GYB: *Átélését. Igaz, hogy a háború az nálunk nincs, a háború szó, csak verekedés van. Hol jártál, verekedésbe? Hogy háborúba. S hogy átélni... azt senki sem szereti.*

8. gyűjtő: *Akkor olyat se lehet mondani, hogy „pénzt megolvasást nem végezte el mind”?*

GYB: S akkor megcsodálkozik, hogy (? mennyi pénze van).

ÁN: Nem végzette meg olvasni a pénzt.

GYB: Nem végezte el, vagy...

ÁN: Nem végzette el.

GYB: Nem olvastam el mind a pénzt.

ÁN: Ez az ő legnagyobb...

Itt vége szakad a harmadik felvételnek.